

STEPHEN KING

O PISANJU

Beleške o zanatu

Preveo Vladan Stojanović

VULKAN

IZDAVAŠTVO

Beograd, 2018.

Najbolje je biti čestit.
– Migel de Servantes

Lažovi dobro prolaze.
– Anonimus

★ DAVE'S RAG ★★

To Start the New Year Right: Here you are.

BIGGEST STORM OF YEAR HITS MAIN

December 29, 1969

For two days a hard time. Southern Maine got about 11 inches of snow. The storm accompanied the story 8-foot drifts. Shh! none of the roads. And this probably last year in the bad weather before or after at the.

Most of the towns, including Durham, including with vacation week, which school two weeks ago. Dave likes to enjoy these have a New Year's.

Christmas. Mr. and Mrs. X. and Y. enjoyed after.

and the school. The school.

and the school. The school.

and the school. The school.

and the school. The school.

and the school. The school.

and the school. The school.

and the school. The school.

and the school. The school.

A Story 1 3 JUMPER My name is Jeff Davis. I live in the city of New York. I'm a Police Officer, or in simple terms, I try to determine what's wrong with people who try to do somebody else--or themselves--in.

Robert Steppes was a compulsive jumper. He had tried to jump off a building six times. He was committed, but showed ingenious escape abilities. Misguided genius. He had escaped again, and was on a ledge above the street. 15 stories up the Chrysler Building, to be exact. Since I had been trying to coax him down, they took me there to try to coax him down.

As I leaned out the window through which he had climbed onto the ledge, he started, and looked down, down, down. An excited crowd gathered, but to me they looked like pythons. Steppes regained his balance, and then saw me. He cackled. "Hello, Dr. Castle. I see you've come to see me jump."

"Why," Robert said, "why did you come?" "Why do you want to jump?" I asked. Although we had been

PRVI PREDGOVOR

Početak devedesetih (možda 1992. godine, ali pamćenje zna da bude varljivo kad se čovek dobro zabavlja) pridružio sam se rokenrol bendu sastavljenom uglavnom od pisaca. *Rok bodom rimajnders* bili su duhovno čedo Ketij Kejmen Goldmark, publicistkinje i muzičarke iz San Franciska. Dejav Bari svirao je vodeću gitaru, Ridli Pirson bas, Barbara Kingsolver klavijature, Robert Fulgam mandolinu, a ja ritam gitaru. Bend je nastupao s triom „pevačica“ poput Diksi kapsa. Obično su to bile Ketij, Tad Bartimus i Ejmi Ten.

Grupa se okupila za jednu svirku na Sajmu američkih knjižara. Nameravali smo da se razidemo posle troiposatnog podsećanja na protraćenu mladost.

Međutim, nije tako ispalo. Grupa se nikad nije razišla. Svirke su nam previše prijale da bismo se rastali. I zvučali smo prilično dobro, pojačani s nekoliko „opakih“ muzičara, saksofonistom i bubnjarom (isprva, i s našim muzičkim guruom Alom Kuperom, koji je predstavljao srce grupe). I plaćali su da nas slušaju. Istina, ne kao za *U2* ili *I strit bend*, ali biste svi verovatno odvojili ono što staromodni zovu kintom za muziku. Išli smo na turneje, napisali knjigu o tome (moja supruga nas je fotografisala i plesala na našu muziku kad god bi joj se ćefnulo, što je bilo prilično često) i svirali ponekad kao *Rimajnders*, a ponekad kao *Rejmond Bers legs*. Sastav se menjao – kolumnista Mič Albom zamenio je Barbaru na klavijaturama. Al više nije svirao zato što se nije lepo slagao s Ketij – ali je jezgro ostajalo

isto: Ketī, Ejmi, Ridli, Dejv, Mič Albom i ja... Džo Keli bio je na bubnjevima, a Erazmo Paolo na saksofonu.

Svirali smo muzike radi, ali i zbog druženja. Prijalo nam je što smo ponekad mogli da govorimo o pravom dnevnom poslu, a svi su nam savetovali da ga ne napuštamo. Uživali smo u zajedničkom društvu jer mi smo svi pisci, i zato nikad jedni druge nismo pitali odakle nam stižu ideje; znamo dobro da to ne znamo.

Jedne noći, dok smo jeli kinesku hranu pre nastupa na Majami Biču, pitao sam Ejmi postoji li neko pitanje koje joj *nikad* nije postavljeno na susretima s publikom – koje je to pitanje na koje nikad nije morala da odgovara pred grupom ostrašćenih obožavalaca, pretvarajući se da nikad nije gurnula obe noge u istu nogavicu, baš kao i svi ostali. Ućutala se i veoma pažljivo razmislila, a onda rekla: „Niko me nikada nije pitao o jeziku.“

Dugujem joj neizmernu zahvalnost zbog tih reči. Duže od godinu dana poigravao sam se idejom o pisanju knjižice o pisanju. Oklevao sam da se bacim na taj posao, zbog sumnje u vlastitu motivaciju – *zašto* bih želeo da pišem knjigu o pisanju? Šta me je nagnalo da pomislim da imam išta vredno da kažem na tu temu?

Lak odgovor bio bi da neko ko je prodao toliko knjiga kao ja ima *šta* da kaže o pisanju, ali lak odgovor nije uvek i pravi. Pukovnik Sanders prodao je prokleta mnogo pohovane pileline, ali ne verujem da iko želi da zna kako ju je pravio. Morao sam da pronađem valjaniji razlog od uspeha na književnom tržištu ako mislim da budem dovoljno uobražen da govorim ljudima kako da pišu. Drugim rečima, nisam želeo da napišem knjigu, čak ni kratku poput ove, zbog koje bih se osećao kao književni nikogović i transcendentalno đubre. Na policama knjižara postoji dovoljan broj takvih knjiga od sličnih pisaca.

Ali Ejmi je imala pravo: niko nas nikad ne pita o jeziku. Pitali su Deliloe, Apdajke i Stajrone, ali ne i popularne pisce. Ipak, veliki broj književnih proletera vodi računa o jeziku na svoj skroman način i strastveno vodi računa o umetnosti i veštini prenošenja priča na papir. Pokušaću da kratko i jasno predstavim kako sam se obreo u

O pisanju

ovom zanatu, šta sam o njemu naučio i kako se on radi. Ovo štivo posvećeno je onom što nas hlebom hrani – posvećeno je jeziku.

Ova knjiga posvećena je i Ejmi Ten, koja mi je na jednostavan i direktan način poručila da je u redu da je napišem.

DRUGI PREDGOVOR

Ovo je kratka knjiga, zato što je većina debelih knjiga o pisanju puna sranja. Pisci beletristike, uključujući i današnju postavku, zapravo se ne razumeju preterano u svoj posao. Ne znaju zašto je nešto dobro kad je dobro, i zašto je loše kad je loše. Cenim zato da će kraća knjiga sadržati manje sranja.

Stilski elementi (*The Elements of Style*) Vilijama Stranka Juniora i E. B. Vajta jedini su izuzetak od pravila o sranju. U toj knjizi ima malo ili nimalo sranja. (Naravno da je i ona kratka; s osamdeset pet strana, mnogo je kraća i od ove.) Odmah ću vam reći da svako ko želi da se bavi pisanjem mora pročitati *Stilske elemente*. Pravilo 17 u poglavlju *Principi stvaranja* glasi: „Izbegavajte suvišne reči.“ Pokušaću da ga primenim u praksi.

TREĆI PREDGOVOR

Evo pravila koje nije navedeno ni na jednom mestu u knjizi: „Urednik je uvek u pravu.“ Naravoučenije je da nijedan pisac neće prihvatiti sve urednikove savete; ali svi pisci su grešni i manjkavi u očima uredničkog savršenstva. Drugim rečima, pisati je ljudski, uređivati je božanski. Čak Veril uredio je ovu knjigu, kao i toliko mnogo mojih romana. Čak, bio si božanstven, kao i obično.

– Stiv

CV

Klub lažova (The Liars' Club), memoari Meri Kar, oborio me je s nogu. Ne samo svojom žestinom, lepotom i divnim vladanjem zavičajnim jezikom već i svojom *sveobuhvatnošću* – ta žena seća se *svega* iz prvih godina svog života.

Ja nisam takav. Proživio sam neobično i isprekidano detinjstvo. Odgajila me je samohrana majka, koja se u mom ranom detinjstvu često selila i koja je – u ovo nisam potpuno siguran – možda morala mene i brata da pošalje kod sestre na farmu zato što ekonomski ili emocionalno nije uvek mogla da izađe na kraj s nama. Možda je jurila za ocem koji je nagomilao silne račune i zbrisao kad sam imao dve, a moj brat Dejvid četiri godine. Ako je to tačno, nije uspela da ga pronađe. Moja mama Neli Rut Pilsberi King bila je jedna od prvih slobodnih američkih žena, ali ne od svoje volje.

Meri Kar predstavila je svoje detinjstvo kao gotovo celovitu panoramu. Moje više liči na magloviti pejzaž iz kog se tu i tamo pomalaju uspomene slične samotnom drveću... od one vrste koja vas može zgrabiti i pojesti.

Upoznaću vas s nekim od tih uspomena, kao i s probranim snimcima iz malo jasnijih dana moje adolescencije i mladosti. Ovo nije autobiografija. Više liči na osobeni *curriculum vitae* – moj pokušaj da opišem oblikovanje jednog pisca. Neću pričati kako je pisac *napravljen*; ne verujem da se pisac *može* napraviti voljnim naporom ili spletom okolnosti (iako nekada jesam verovao u to). Oprema stiže s originalnim pakovanjem. Znajte da se ni u kom slučaju ne

radi o neobičnoj opremi. Verujem da veliki broj ljudi poseduje izvestan dar za pisanje i pripovedanje, i da se on radom može pojačati i izoštriti. Pisanje ove knjige bi, u odsustvu takvog uverenja, bilo traćenje vremena.

Ovako sam se ja oblikovao, to je sve. Ambicija, želja, sreća i malo dara igrali su svoju ulogu u mom isprekidanom procesu odrastanja. Ne pokušavajte da čitate između redova i ne tragajte za lajtmotivom. *Nema* lajtmotiva – samo uglavnom nejasni snimci.

U najstarijoj uspomeni zamišljam da sam neko drugi – dečak snagator u cirkusu braće Ringling. Bilo je to u kući tetke Etelin i teče Orena u Daramu u Mejnu. Tetka se dobro seća tog događaja. Kaže da sam imao dve i po, možda i tri godine.

Pronašao sam blok od šljake u ćošku garaže. Uspeo sam da ga podignem i polako ga nosio po glatkom betonskom podu garaže, samo što sam u mašti bio u cirkuskoj areni, odeven u životinjsku (verovatno leopardovu) kožu. Brojna publika je ćutala. Bleštavi plavi reflektor pratio je moj čudesni podvig. Zapanjena lica u publici pričala su sledeću priču: nikad nisu videli tako nepojmljivo snažno dete. „A ima samo *dve* godine!“, promrmeljao je neko s nevericom.

Nisam znao da su ose napravile gnezdašce u donjem delu bloka. Jedna je, verovatno besna zbog selidbe, izletela i ubola me u uvo. Strahoviti bol bio je ravan otrovnom nadahnuću. To je bio najgori bol koji sam osetio u svom kratkom životu, iako je trajao samo nekoliko sekundi, ali na prvom mestu. Zaboravio sam na osu kad sam ispustio blok od šljake pravo na nožne prste. Ne sećam se da li su me vodili kod doktora, baš kao ni tetka Etelin (teča Oren, kome je zli blok gotovo sigurno pripadao, umro je pre dvadeset godina), ali nije zaboravila ubod ose, zgnječene prstiće i moju reakciju. „Kako si samo urlao, Stiveno!“, rekla je. „Tvom glasu tog dana ništa nije falilo.“

Mama, brat i ja smo godinu dana kasnije bili u zapadnom De Peru u Viskonsinu. Ne znam zašto. Druga mamina sestra Kal (kraljica lepote WAAC-a* u Drugom svetskom ratu), živela je u Viskonsinu sa suprugom, druželjubivim pivopijom. Možda se mama tamo preselila da bi im bila bliža, iako se ne sećam da smo često viđali Vajmerove. *Bilo* kog od njih. Majka je radila, ali se ne sećam šta. Rekao bih da je radila u pekari, ali mislim da je to bilo kasnije, kad smo se preselili u Konektikat, da bismo živeli pored njene sestre Lois i *njenog* supruga (Fred nije pio pivo, niti je bio druželjubiv; bio je vojnički podšišan tata, koji je, bog te pita zašto, voleo da vozi kabriolet s *podignutim* krovom).

U Viskonsinu smo izmenjali gomilu dadilja. Ne znam da li su nas ostavljale zato što smo Dejvid i ja bili nestašni, zato što su pronalazile bolje plaćene poslove ili zato što je majka od njih tražila nemoguće. Pamtim samo da ih je bilo baš mnogo. Sećam se samo jedne, Jule, ili možda Bijule, tinejdžerke velike kao kuća, koja se mnogo smejala. Jula Bijula imala je divan smisao za humor. Prepoznao sam ga sa samo četiri godine. Ali to je bio opasni smisao za humor – kao da se iza svake provale veselja – „udaram se rukama, ljuljam guzom, vrtim glavom“ – krio udar groma. Setim se dana s Julom Bijulom

* Skraćenica za *Women's Army Auxiliary Corps* – Ženski vojni pomoćni korpus, obrazovan 15. maja 1942. (Prim. prev.)